СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 39. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 17-го лютого 1939. No. 39. Jersey City, N. J., Friday, February 17, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕС УХВАЛИВ ГРОШІ НА ВІЙСЬКОВЕ ЛЕТУНСТВО

ВАШИНГТОН. — Конгрес ухвалив величезною більшістю голосів, бо 367 проти 15, домагання уряду, щоб збільшити число військових літаків до 5,500. По вичерпній дискусії, в якій майже всі бесідники підкреслювали велику можливість війни, а навіть нападу на Злучені Держави Америки, конгрес ухвалив на будову нових 3,000 літаків, а також на підховання нових летунів, суму 376 міліонів долярів. Ухвалено також гроші на скріплення оборонних позицій в смузі Панамського каналу, та два міліони на приучування приватного промислу до продукування воєнних артикулів на випадок війни.

ПЕРЕДБАЧАЄ ВІЙНУ ДО ШЕСТИ ТИЖНІВ.

ВАШИНГТОН. — Знавець міжнародньої політики, журналіст Вилієм Симс, що працює для Скрипс Говард консерну, опублікував статтю, в якій говорить, що від чотирьох до шістьох тижнів вибухне в Европі загальна війна. Викличуть її Німеччина, Італія і Японія, які тихо змовились розвалити англійську й французьку імперії та загарбати їх посідости для себе. Японія малаб захопити цілу Азію, а також Фолипини й острови на Індійському океані. Симс не ґварантує за своє передбачення, лише говорить, що робить його на основі тих тайних інструкцій, які уряди Німеччини й Італії дали своїм представникам в Америці.

ШУКАЮТЬ ЗГОДИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ.

ВАШИНГТОН. — Конгресовий виборчий комітет назначив пятьох людей, щоб вони точно провірили настрої своїх виборців й переконалися чого вони хочуть: чи хочуть дальшої самостійности конгресу й опору супроти президента, чи хочуть сліпого повинування президентові й одобрювання всего, що він зажадає. Бо коли в демократичних рядах панувативе далі незгода, то вибори в 1940 році можна уважати за програні.

ЗНОВ СКАНДАЛ В СУДІ.

НЮ ЙОРК. — Спеціяльний дослідник судових справ дільниці Бруклина, Еймин, зажадав від судових властей безпроволочного усунення судді Рудича, якому закидає перекупство і продажність. Еймин заявив, що справа Рудича це тільки початок. Після цього вийдуть на верх ще далеко більші скандали.

ЧИСЛО ЗЛОЧИНСТВ ЗРОСЛО.

ОЛБАНІ. — За урядовими обчисленнями число поповних злочинів впродовж минулого року зросло в нюйорському стейті на 8%. Справді злочини, получені з убивствами змаліли, та зате зросло число дрібніших злочинів. Впродовж минулого року поповнено в нюйорському стейті поверх міліон ріжних злочинів. На 12 мешканців, включаючи дітей і жінок, припадає один злочин.

ПЛЯНУЮТЬ БОРОТЬБУ ЗО ЗЛОЧИНАМИ.

ОЛБАНІ. — Стейтова леґіслятура приготовляє коло сто законопроєктів, що мають на цілі боротьбу зо злочинством. Та щоб не внести баламутних законопроєктів леґіслятура назначила спеціяльну комісію, яка має привести всі ті законопроєкти до порядку й узгіднити їх.

ОБМЕЖЕННЯ НА ОГОЛОШЕННЯ ПРИ ШЛЯХАХ.

ОЛБАНІ. — Стейтова леґіслятура плянує закон, на основі якого впроваджено обмеження на великі придорожні оголошення, які часто відвертають увагу автомобілістів від шляху, а також заступають вид на перехрестях.

ЖУРЯТЬСЯ СТАРИМ ВІКОМ РОБІТНИКІВ В „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

НЮ ЙОРК. — Нюйорський заряд „Доблю Пі Ей" оголосив, що половина його робітників, це люди, що мають поверх 40 літ. Багато із них мають більше ніж 60. А таких людей майже не можливо встромити десь до приватного бизнесу, який добирає собі молодших людей.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ГОТЕЛЬ.

МАЯМІ БІЧ (Фльорида). — Пятьох бандитів напали на місцевий багатий готель і при помочи револьверів та машинових крісів змусили заряд віддати увесь маєток, себто готівку і дорогоцінности, зложені гістьми в схованках готелю, вартости $200,000. Після того вони зникли. Поліція ствердила, що бандити дуже добре визнавались в яких скринках знаходяться дорогі речі. Також ствердила, що одна багата вдовиця, яка втратила найбільше жемчугів, всежтаки була на стільки осторожна, що попередної ночи не дала решти своїх дорогоцінностей до схову, тільки передержала їх в своїй кімнаті.

ПРУЖИНА З ҐУМИ.

Підприємство Ґудрич Ко. каже, що йому вдалося придумати ґумові пружини, які не роблять стукоту, як сталеві, і не потребують мащення. Їх мають незадовго завести на підземних залізницях Ню Йорку й підприємство каже, що пасажири цих залізниць будуть з цеї новини дуже раді.

БУВШИЙ СЕРЖАНТ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ.

Під замітом зневаги польського народу станув перед судом у Варшаві бувший сержант, а тепер муляр Болеслав Лебедський. На внесення прокуратора розглядали справу при замкнених дверях. Суд засудив обвинуваченого на 9 місяців вязниці.

ДАНЦІ ВЧУТЬ ЧИТАТИ И ПРАЦЮВАТИ.

Скандинавські народи, шведи, норвежці та данці, мають славу дуже розумних та практичних людей. От, наприклад, данці дбають не тільки про те, щоб їх діти вміли добре читати, писати та рахувати, але й про те, щоб їх діти вміли працювати та любити працю. Данський хлопець ходить до школи до 14-го року життя. Потім два роки працює: на землі, при догляді худоби, по молочарнях, по мясарнях, по фабриках і тим подібним. А по двох роках життевого досвіду вертається знову до школи, на півтора року, і, маючи життевий досвід, йому легко вчитися таких практичних предметів науки, як, наприклад, фізика, хемія, будова машин, як ходити коло машин, і тим подібне.

ЗАМАЗУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВИВІСКИ.

В ночі з 7. на 8. січня невідомі особи замазали фарбою українські вивіски на „Народнім Домі" у Коломиї і на стінах залишили написи „по польску".

З ВІДНЯ ДО ВАРШАВИ ПІД ВАГОНОМ ПОСПІШНОГО ПОЇЗДУ.

Зпід вагону поспішного поїзду, що прибув з Відня на варшавський двірець, вийшов якийсь покалічений і брудний чоловік, якого відвезли на комісаріят. Виявилося, що це віденський жид Г. Ізоґа. Він прибув до Варшави під вагоном з Відня. Тепер буде відповідати за подорож без білету й за нелеґальний перехід польського кордону.

РАДОВИЙ СВЯЩЕНИК ВІЗЬМЕТЬСЯ ДО КОМУНІСТІВ.

Уряд в Оттаві зніс заборону, яку наложив на о. Ламфієра, відомого радіового священика в Торонті, за те, що він день перед міськими виборами заатакував на своїй радіо годині Тим Бака й комуністів. Тепер о. Ламфієр оповістив, що він візьметься демаскувати роботу комуністів ще ревніше, щоб протиділати широкій агітації й загрозі зі сторони розбуявшого в Канаді комунізму. О. Ламфієр промовляє що неділі зі свого студія при катедрі св. Михаїла, і на свої промови має санкцію архієпископа Меґіґена.

БОЗ ПОКРИВАЄТЬСЯ ЗЕЛЕНИМ ЛИСТЯМ.

У Ченстохові хащі бозу покрилися молодим зеленим листям. Це явище від літ не нотоване в січні. Також вже збудилися деякі мухи зі свойого сну.

СТАРІ МОСКОВСЬКІ ГРІШНИКИ...

Орган російської націоналістичної еміґрації в Парижі „Последнія Новости" ч. 2. в статті „Борьба на смерть" бють на тривогу, що Німеччина бажає відірвати Україну від Росії й створити з неї самостійну державу. І пише статтю „Борьба на смерть"! З ким боротьба? — спитаєте. Може з червоною Москвою? Де ж там! Це має бути боротьба на смерть москалів з Німеччиною проти українських плянів. Нічого не помогло російській еміґрації, що її переслідує ҐПУ навіть на території Франції (Кутєпов, Міллер, Навашин і т. д.). Вона й далі проти Німеччини, проти України, а навіть за поєднання з червоною Москвою.

Послухаймо, що пишуть „Последнія Новости".

„Якщо це правда, що поширення життєвого простору німецького народу вимагає конечно відділення України й Чорноморя від Росії, то це означає, що між німецьким і російським народом дійсно існує смертельне противенство інтересів".

Щож, радимо п. Мілюкову й тов. вертатися негайно до Москви й разом зі Сталіном і Берією боронити „Русь святую" перед розбором на... національні держави.

ВИНУЄ ДЕМОКРАТІЇ ЗА ТЕПЕРІШНЮ СИТУАЦІЮ.

Ріджайна. — Демократії поносять вповні вину за теперішню економічну й політичну ситуацію в світі й одиноким способом відвернення війни є усунення торговельних обмежень, наложених демократіями, говорив майор Ґ. Ґ. Л. Срейндж з Виннипеґу, на загальнім мітинґу Торговельної Ради.

Европейські краї не купують пшениці, бо Канада і Злучені Держави і другі великі демократії не хотять дозволити людям в Европі купувати стільки пшениці, скільки їм треба.

„Ми стримуємо їх від купування тим, що не хочемо принимати одинокі гроші, які вони мають — а то їх власні товари", говорив п. Срейндж.

ТАБОРИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ДЛЯ НАРКОМАНІВ.

Турецькі власті ведуть енерґічну боротьбу з пачкарями й курцями опія. Тому, що увязнення винуватих причиняється до поширення тайної продажі й курення опія між іншими вязнями, рішили в майбутньому ізолювати пачкарів і курців опія в окремих таборах відокремлення.

КОСТІ МАМУТА.

Підчас рільних робіт на просторі громади Білозорка коло Кремянця знайшли в глибині 3—4 м. у піску частини величезних костей, здається, мамута.

СИЛУЮТЬ УЖИВАТИ ПОЛЬСЬКУ МОВУ

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеграфічна подає, що Найвищий Адміністраційний Трибунал рішив, що українські греко-католицькі священики обовязані вживати польської мови при виготовлюванні документів урядового характеру. Це певно відноситься в першу чергу до метрик, за які покарано дуже багато священиків грошевими гривнами й арештом за те, що їх не виготовляли польською мовою та не подавали назвиц на польський лад, як цього вимагали польські старостства.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ В „ІМЕНІ РУСИНІВ".

ВАРШАВА. — Пат подає, що в польськім соймі розвинулася дуже горяча дебата над українсько-польськими відносинами. Українські посли говорили від імені українського народу в Польщі. Та це заквестіонував польський посол Цсадек. Він сказав, що він вибраний „рускими" голосами і обовязаний сказати слово від своїх „виборців" і взяти їх в оборону. Отже від імені тих „виборців" сказав польський посол таке: „Звязані від століть з польською культурою і з польським народом, хочемо жити на землях, які спільно замешкуємо з поляками, в братній згоді й любові, як також хочемо спільно відповідати за велич і потугу Річипосполитої".

ПРАГА ЗВІЛЬНИЛА БРОДІЯ.

ПРАГА. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що звільнено з тюрми наслідком амнестії Андрія Бродія, першого премієра Карпатської України, якого заарештовано в листопаді 1938 року за злочин державної зради. Бродій, який хотів віддати Закарпаття Мадярщині, відхав тепер до Мадярщини, де він по всякій правдоподібности стане на чолі „карпатороссія", що є за злуку Закарпаття з Мадярщиною.

ВІДЧУВАЮТЬ НЕБЕЗПЕКУ.

ВАРШАВА. — Жиди, і то багатші, не почувають себе тепер добре на Горішнім Шлеську, що є під Польщею. Особливо втікають з тих місцевостей, що є на границі між Німеччиною і Польщі. З утечі жидів заключають, що з весною готово прийти до напруження між Німеччиною і Польщею.

БУДАПЕШТ ПРО ПРХАЛУ.

ЛЬВІВ. — Будапештенська радіовисильня подала, що ґен. Прхала був до війни учителем, а свою військову карієру зачав щойно на Сибірі. За давнього празького ражиму був ґен. Прхала довіреним б. президента Бенеша та з його дорученя їздив у минулорічних критичних вересневих днях до Москви, як окремий висланник Бенеша.

ЖИДИ І КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

ХУСТ. — В Севлющі створено Краєву Жидівську Орґанізацію, яка взяла на себе обовязок подбати про можливости переселення жидів із Карпатської України до заморських країв. У тій цілі згадана орґанізація має навязати контакт із представниками жидівського світу за океаном.

ВПЛИВАЮТЬ НА ВИБІР ПАПИ.

ВАТИКАН МІСТО. — В Римі є тепер повно ріжних політичних емісарів і аґентів, що намагаються впливати на вибір нового Папи, кожний в інтересі своєї держави. Від таких емісарів не можуть обігнатися не тільки кардинали, але й їхні секретарі, а навіть — голярі й кухарі, що призначені для обслуги кардиналів. Та це все, як кажуть, нормальне явище. Так бувало завжди.

НІБИ ДЛЯ ЗАСТРАШЕННЯ.

МОСКВА. — Широко розголошено совєтською пресою суд над армейським політичним комісарем, якого засуджено на пять років примусових робіт за те, що несправедливо обвинувачував своїх підлеглих, щоб тим виказати перед владою, як він ревно ліквідує „ворогів народу". Преса заповідає, що так буде зі всіми, що надуживають своєї влади.

СПІР ЗА ЕСПАНСЬКІ СИРІВЦІ.

РИМ. — Італія приняла з обуренням відомість, що Франція і Анґлія спішаться з позичками для Еспанії. Преса подає, що нічого з цього не вийде, бо Франко не піде на руку тим державам, які ставились до нього ворожо. Економічні концесії, пише преса, дістануть Італія і Німеччина. Це ті краї потребують заліза і міди, яких є подостатком в Еспанії. А за це Еспанія дістала мануфактуру, якої так дуже потребує.

СОВЄТИ ВИСИЛАЮТЬ МІСІЮ.

МОСКВА. — На днях має виїхати до Вашинґтону совєтська місія. Можливо, що вона матиме тільки торговельні цілі та закупно частин, потрібних для будови воєнних кораблів. Знову дехто каже, що в місії є будівельні знавці, що хочуть приглянутися американській будівельній техніці.

НЕ ВІДКЛАДАЙМО ПРАЦІ НІ ДОПОМОГИ, ЩО ЇЇ ТРЕБА ВИКОНАТИ ТЕПЕР. КОЖНЕ ДІЛО МАЄ СВІЙ ЧАС. ТОМУ СЕЙЧАС ПОСИЛАЙМО ЖЕРТВИ НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ, НА ТАКУ АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer
UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобóди": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ВЛАСНИКОМ НАРОД?

Перед одним урядом у Вашингтоні ведуться цікаві переслухання в справі асекурації. Власне цими днями розглядали на цих переслуханнях справу вибору урядників асекураційних підприємств, і ці переслухання кидають замітне світло не лише на асекураційні підприємства, але й на запомогові орґанізації.

Як звісно, за забезпечування людей іде від довшого часу боротьба між двома родами забезпечення: між асекураційними підприємствами й запомоговими орґанізаціями. Асекураційні підприємства трактують асекурацію як приватний бизнес, з котрого мають тягнути зиски ті, що в цей бизнес вкладають гроші, а запомогові орґанізації трактують обезпечування як взаїмну допомогу. Асекураційні підприємства є власністю уділовців, що закладали бизнес, запомогові орґанізації належать до всіх забезпечених, до членів.

Звісно, цей бік запомогового обезпечення промовляв до людей, що шукають забезпечення та був невигідний для асекураційних підприємств. Щоби краще боротися зо запомоговими орґанізаціями, декотрі асекураційні підприємства перемінили свою будову й проголосили, що вони перейшли на власність забезпечених у них людей. Проголосили, що забезпечені мають право вибирати урядників і ухвалювати статути орґанізації, словом, що вони є повноправними співвласниками підприємства.

Через те такі підприємства перестали називатися асекураційними підприємствами, а стали себе називати товариствами взаїмного забезпечення. Тепер вони стали голосити, що вони ще кращі від запомогових орґанізацій, бо, мовляв, коли в запомогових орґанізаціях члени голосують на урядників і постановляють закони через делеґатів, вибраних відділами, а в товариствах взаїмного забезпечення член може це робити безпосередньо, себто не через делеґата, але своїм власним голосом.

Переслухання перед урядовою комісією у Вашинґтоні якраз відноситься до цих претенсій цих орґанізацій. Показується, що число забезпечених, що брали участь у голосуванні при виборах урядників, виносить від 0,001 до 2,51%. Це значить, що на кожних 10,000 управнених до голосування на директорів голосувало на ділі від 1 до 251. Значиться, навіть у найкращому випадку на кожних 10,000 управнених до вибору аж 9,749 осіб лишалося без участи в виборі. Це найкращий випадок, а найгірший випадок такий, що на 10,000 осіб лише 1 особа корислала зо свого права.

Звісно, що такої участи управлених до вибору не можна назвати ні вибором ні справжньою участю, ні демократизмом. Система безпосереднього голосування, замісць надавати всім обезпеченим можність участи в виборі зарядців підприємства, якраз зводить цю можність до нічого, якраз позбавляє масу забезпечених цього права. Право до вибору урядників і становлення законів у запомогових орґанізаціях є посередне, себто член голосує на делеґата, котрий вибирає урядників і становить закони, але зате це право є справжне право, дійсно вживане й виконуване право. Запомогові орґанізації не лише права обіцюють, але дають їх так, що члени їх справді мають, з них справді користають.

О. С.

Чи Росія готова до війни?

Кремль запевняє всіх про свої миролюбні наміри. Зрозуміле, бо не чується на силах. Але це не значить, що колиб наприклад вибухла поважна заверюха на Заході чи на Сході, — що в неї не вмішавсяб СССР, — очевидно, коли противники безвладні лежатимуть на землі — і переможці й переможені.

Але — чи готова Москва до війни?

Спробуймо перекидати картки советських часописів. З них довідуємося м. і., що в столиці даремно шукають громадяни за — сірниками, за чоботами і — за милом... В Росії, особливо на півночі, носять так звані „валенки". Отже — тих валенків ціла продукція — покриває лише третину запотребовання людности...

За сірниками і милом — черга („хвости"). Так в столиці, так і — ще більше — на провінції.

А виживлення? — З виживленням слабо. Мясо коштує від 7 до 9 рублів кільо. М. і. характеристичний такий факт. Один советський автор переклав один роман Джека Лондона, в якім автор подає скількість і якість ріжних продуктів, які дістає якась верства робітництва в Америці. І обурюється, як можна так лихо годувати робітників. Усе те советська цензура казала скреслити. Бо советський читач порівняв би зараз ту квоту з квотою, яку консумує советський невільник і побачив би, що те, що Джек Лондон уважає за нижче мінімума, те для большевицького „громадянина" — є мрія, нездійснима прекрасна утопія...

Для чого наводжу ті дані в звязку з питанням: чи готовий є СССР до війни? Для того, що з громадянина, якому бракують артикули першої потреби, і який хронічно голодує і хронічно живе в бруді і в нужді — доброго вояка годі зробити... Так само як не зробити зтакого „громадянина" — і патріота в запіллі.

Мабуть свідома цього Москва видумала новий сердник, щоби підстібнути патріотизм населення. Вона видала драконські нові правила про дисципліну праці, про кари за „прогули" (спізнення або неприхід до варстату). Хоче бодай такими заходами — змусити робітника набратись патріотизму (так потрібного підчас війни) і більше працювати для „соціялістичної вітчини"... Але щож вийшло? Показалося, що ці „прогули" і незявлення до праці — головно походять з того, що потяги, що везуть робітників до їх місця праці — правильно спізняються. Тепер робітник мусить — в таких випадках — принести посвідку від залізниці про спізнення. Але коли тисячі працюючих почали жадати таких посвідок — то час проганяний на це — ще збільшив спізнення...

Але це мало журить Москву. За всякий „прогул" або що — ідуть жорстокі репресії аж до видалення зі служби, аж до „вовчого білету", паспорту, з яким вас на ніяку працю ніде не приймуть...

Виживляти населення — советська влада не може. Дати йому предмети першої потреби — теж неє в стані. І не може забезпечити менше більше нормальні умовини праці, нормальний заробіток. Може лише позбавляти населення елементарних умовин людського життя і махати над його головою кнудом, трактуючи працюючий народ як муринів-невільників...

Чи в подібних умовинах може держава провадити будь яку війну? Чи може жадати від населення патріотизму? Любови до **такої** вітчини? Бажання боронити **таку** владу?

Я думаю, що двох відповідей на це питання бути не може. І то все одно, чи ходитиме про зачіпку чи оборонну війну. Кого і що боронитиме советське населення?

Потенціял війни складається не лише з доброї армії, не лише з її доброго командного складу (вимордованого в СССР Сталіном), не лише з доброго функціоновання транспорту (який є „під псом" в Росії), не лише з економічного ладу і порядку в запіллі, — а й від настроїв, від духа цього запілля, від його меншого чи більшого задовілля зі стану річей, від його привязання до уряду і влади... Отже цей останній чинник — річ певна — з перших же днів війни обернеться проти Советів і не може не обернутися... Населення, виголоджене, мальтретоване, понижуване і трактоване як раби — підійметься при першій нагоді проти „своєї" влади...

Це знають на Кремлі, і звідти пацифізм Москви. Але це не значить, що цей пацифізм її врятує. Китай теж був пацифістичний... І про це особливо нам, українцям, не треба забувати.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Московська армія по чистці

Під кінець громадянської війни в Московії мала московська армія 130,000 старшин усіх ступнів. Половина з них служила старшинами ще в старій царській армії. Підчас демобілізації в рр. 1922/24 відпущено до резерви коло 90,000 старшин. В армії остало було коло 40,000 старшин. Вони в часах миру подоповнювали своє военне фахове знання в школах, на курсах, в академіях і в частинах та творили старшинський корпус московської армії.

За роки 1924/37 москалі вишколили коло 10,000 нових молодих старшин. За той час покинули активну службу в армії коло 60,000 старшин. В травні місяці, коли почалась чистка московської армії, було в ній коло 80,000 старшин. З них яка четвертина, отже 20,000 мала за собою военний досвід і ступні від майора і вище. Резервовий старшинський корпус, враховуючи сюди 90,000 демобілізованих старшин та 60,000, що пізніше покинули активну службу, виносив тим самим 150,000 старшин. З них померли чи вже перестарілись коло 70,000. Отже на початок чистки в травні 1937 р. корпус резервових старшин нараховував коло 80,000 старшин, зних коло 30,000 з военним досвідом, В ту цифру не втягнено лейтнантів резерви, які покінчили старшинські школи і покинули армію з ступнем лейтенанта резерви.

Таблиця подає наглядно вище наведені цифри:

1922 було всіх старшин в армії 130,000.

1924 здемобілізовано старшин 90,000.

Остали в армії як активні старшини 40,000.

Приріст за роки 1924/37 молодих старшин 100,000.

Разом всіх старшин 140,000.

За роки 1924/37 покинули армію старшин 60,000.

В 1937 р. було всіх старшин в армії 80,000.

Резервових старшин в 1932 році — ніяких.

Демобілізованих старшин в 1924 році 90,000.

Покинули активну службу за роки 1924/37 старшин 60,000.

Разом резервових старшин 150,000.

Вмерли чи перестарілись за роки 1924/37 старшин 70,000.

На початок чистки в травні 1937 р. було резервових старшин 80,000 .

Разом в травні 1937 р. корпус резервових і активних старшин московської армії виносив коло 160,000 старшин.

Резервовий старшинський корпус потерпів найбільше через чистки. При всіх лише можливих чистках ще перед розстрілом маршалів та ґенералів, попадали під меч ҐПУ резервові старшини, що займали ріжні цивільні посади. Разом з Ейдеманом, начальником осавіохему, де гуртувались резервові старшини, поарештовано, а відтак частинно порозстрілювано багато резервових старшин, особливо з вищими ступнями.

До 1937 р. ҐПУ не чіпало активних старшин. Від травня 1937 р. почалась масова чистка активних старшин. Заарештовано всіх коло 20,000, а з них кілька тисяч розстріляно. Тобто за один рік ҐПУ винищило 25% всіх активних старшин, коли брати їх по скількости. По якости справа стоїть ще гірше, бо найбільше потерпіли вищі старшини, а найменше зовсім молоді. Стратеґічний центр армії, що складався з Якіра, Уборевича, Єгорова, Тухачевського, Орлова та Алксніса знищено повністю. Найвищі команди і армейські штаби поповнено на дві третини молодими недосвідченими старшинами.

Московська преса з 1938 р. подавала, що сотнями командували молодші лейтенанти, тобто підстаршини, що лише покінчили військові школи чи курси. Тіж самі молодші лейтенанти були начальниками штабів курінів. Лейтенанти командували курінями, а були випадки, що капітани стояли на чолі дивізій. І те все в мирному часі.

Щоб якось залатати бодай скількістю брак старшин, скорочено шкільне навчання в военних школах на один рік, хоч навіть три-річне, зглядно в деяких школах чотири-річне, навчання було за коротке, щоб з молодих зробити добрих військових фахівців зі знанням модерної техніки та штуки керування військом. Це тому, що советська молодь мала дуже слабу середньошкільну підготовку. В 1938 р. навіть не додержано скороченого речинця навчання. Замісць в жовтні наказано випустити учнів зі шкіл в червні місяці в скількости 10,000 під претекстом, що молоді старшини мусять брати участь в осінних маневрах армії.

З приводу 20-ліття армії видано (23. 2. 1938 р.) таємний наказ, яким всім засудженим старшинам зменшено кари на 3 роки. Ця амнестія вийшла на користь лише підстаршинам та старшинам до капітана включно. Вищі старшини, від майора вгору, мали кари від 10 до 25 літ тюрми чи заслання, якщо їх не засуджено на розстріл.

Переслідування старшин ведеться дальше. Час вигідний для карієристів. Навіть в советській пресі можна вичитати, що молодші старшини роблять доноси на своїх начальників, щоб їх позбутись і самим заняти те місце. Це відомо, та проте доноси і дальше остали основою для переслідування старшин.

Вишкіл молодих старшин стоїть під знаком запиту через брак учителів зглядно їх виарештування. Відомо, що літом 1937 р. довелось замкнути старшинські школи в Києві та Харкові через те, що ҐПУ виарештувало до 80% всього учительства і професорського їх складу. Остали були лише зовсім аполітичні специялісти старого вишколу. Замісць виарештованих пороблено вчителями молодь, яка зовсім не має потрібних до науки кваліфікацій.

Сама советська преса подає факти про повну дезорґанізацію армії наслідком чистки. В Ленінградській Військовій Окрузі політичний керівник якоїсь більшої формації дістав відпустку. По відпустці він застав на своїй посаді іншого чоловіка. Виявилось, що політичне управління округи думало, що Трофимов пропав невідомо куди, як багато інших старшин, тобто заарештований чи розстріляний. Його назначено заступником політичного керівника одної вищої школи. Показалося, що і та посада занята. Виходить, що персональний відділ штабу округи взагалі не мав перегляду про обсадження вищих керівних постів. Другий факт, що яскраво свідчить про дезорґанізацію. Кілька місяців не було комісаря в одному танковому полку в Ленінграді. 8. вересня 1938 р. відкрито між паперами наказ Ворошилова з 20. 5. 1938 р. про призначення комісаром тогож полку якогось Маркова. Ці два факти вказують на те, що в армії панує повний хаос. До цього признається і военна московська газета „Красная Звезда".

Поновне введення комісарів в частинах і формаціях, та навіть підрозділах ще збільшило недовіря одного чоловіка до другого, що ним славиться комуністичний режім. Підчас війни комісарі наглядали за діяльністю царських старшин, тепер наглядають за діяльністю старшин советського виховання, старшин-комуністів, що рекрутуються з пролетаріяту. Комісарі мають вміщуватись у все, а тому, що нічого не знають, перешкоджають всьому. Ось такий випадок: підчас маневрів на Закавказзю старшина дав наказ обстріляти закритого і замасковного ворога. До старшини підскочив зараз комісар та наказав здержати вогонь, бо до невидних цілей не сміється стріляти. Зразу став лаяти старшину ворогом народу та погрожувати йому. Справа булаб трагічно закінчилась для старшини, колиб не маневровий старшина - посередник, який поучив комісара, що він неправий зі своїми думками і наказами.

Советські летуни доконують поодиноко досить добрих летів. Але летунство в цілому не багато варте, бо винищено його найкращих керівників та конструкторів літаків. Воно повністю здезорґанізоване.

Чи армія держави, де уряд десяткує навмисно старшин, є здібна до великої війни? В лютім 1938 р. Гітлер звільнив з армії десятьох старшин і ввесь світ закричав, що це є послаблення німецької армії, хоч німці мають багато досвідчених старшин. А Сталін вистрілює і виарештовує їх тисячами, разом з маршалами, ґенералами і цілою военною традицією комунізму. Заступити їх нема кому, а проте декому невигідно признати, що це також послаблення московської армії. Зрештою розстріли резервових та активних старшин не є наслідком зради, лише наслідком політичної кризи в цілій державі, чи кризи комунізму.

Нинішна міліонова армія з її технікою і моторизацією вимагає досвідченого, і добре вишколеного інтеліґентного старшинства. Тих, що щось знали івміли, Сталін винищив. Постава Москви в вересневій політичній кризі Европи вказує на те, що московська армія слаба.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(7)

В царській раді не всі поділяли такий погляд: одні були за війну з Кримом, другі захоплювались, легким, як їм здавалося, завоюванням Ливонії і придбанням моря. Сам Алексій Адашев було захитався і не став відмовляти царя від війни з німцями; цар любувався надією заволодіти кріпкими ґерманськими городами, про котрі мав неясне поняття, мішаючи Коливань (Ревель) з Норинберґією, Ригу з Реґенсбурґом. Духовні достойности радо благословили царя на бій з еретиками, латинянами і лютрами головно задля того, що знали, як це неприємно Сильвестрові, а вони не любили Сильвестра за це, що він, не будучи більше як піп, був сильніший від архиєрея, не тільки в світських, але і в духовних справах. Цариця Анастасія не стримувала царя від війни з Ливонією задля того, що ніхто не жадав, щоби сам цар йшов у похід на німців, а кримської війни цариця дуже боялася; вона знала, що царя Івана потягнуть до Криму, як потягнули під Казань. Ливонська війна зачалася. Священик-любимець від самої хвилі свого зближення до царя ще не привик, щоби ділалося щонебудь противне його бажанню; він сильно дорікав, він не вмів заволодіти над собою, особливо коли злочини, доконувані татарами Шиг-Алея в Ливонії, давали йому добродушну причину нарікати проти насилання бісурман на християнських мешканців; він називав Ливонію бідною вдовицею, грозив Росії за неї божим гнівом, предсказував невдачі... Але щож? Немов би йому в упокорення, замісць невдач наступав успіх за успіхом! Сильвестер подавався на дальший плян. Кримська справа, котру він так підпирав, обмежившися маловажним щодо своїх наслідків походом дяка Ржевського і Данила Адашева, була майже цілком залишена. Тепер приїзд князя Вишневецького піднимав її наново. Смілий і красноречивий князь Димитрій Іванович посідав великий дар зеднувати собі любов і потягати інших за собою, на пирі який дав Курбський, багато бояр одушевилося вже гадкою про війну.

Вслід за цим у царя Івана Василевича зібралася боярська рада. Люди, що визначилися при здобуттю Казані, князі: Сербський, Горбатий, Воротинський, Микулинський, Шенятев, Темкин, по прикладі Олексія Адашева і Курбського, кріпко підержували тоді війну з Кримом. Але проти них станув князь Петро Шуйський, гордий на свої успіхи в Ливонії. Він став доказувати, що не розсудно залишити зачате завоювання країни і вдаватися в нову війну, котра мусить втягнути московську державу в війну з Туреччиною. Шуйський говорив так холоднокровно, так розважно, що декотрих запитав, а інших приневолив призадуматись. Однак більшість все таки була не по його стороні; але цар пристав до нього: у Івана вбилася в голову гадка, що він самодержавець, і задля того многі повинні робити так, як він хоче, а не так, як багатьом хочеться; видячи, що в раді більшість за війну з Кримом, Іван рад був, що знайшовся противник цеї гадки і пристав до нього. Крім того Іванові Василевичові не хотілося, задля трусливости, йти самому на війну: таж і на Казань ходив мимо волі. Порішили обдумати і пождати. Тимчасом надійшла вість з Криму, що хан Девлет-Гірей висилає у Москву посольство просити царя за мир і дружбу та пускає на волю захоплених вчасі нападів московських полонників. І ті, що бажали війни з Кримом, і ті, що не бажали, виводили з цього вельми корисні висновки. Ті, що бажали, говорили, що це посольство хана означає його безсильність, обаву перед московським оружем, і длятого треба чим скорше зачати з ним війну. Не бажаючі війни говорили: „Ось і гарно, значить можна і без війни погодитись з ханом, заключити гарний мир, корисний для московської держави". Таким чином справа щодо війни оставала нерішена. Сторонники війни з Кримом були дуже огірчені, але не тратили надії та придумували засоби, якби обернути справу на свій лад. Ніхто з бояр не бажав так війни з Кримом, як князь Курбський; по невдачі на раді зачав тайно нараджуватися з Сильвестром і вигадав способи, якби то склонити царя до війни з Татарами.

Цар Іван любив забавлятися чимнебудь чудним, надприродним, таємничим. Блаженні, божевільні, віщуни, ворожбити цікавили його і знаходили до нього приступ. В Москві не переводилися того роду люди; одні щезали, інші появлялись. Під той час у Москві звертав загальну увагу недавно появившийся блаженний, худощавий старець, високого росту, з довгим, білим волоссям, з великою подовгастою бородою, в чорнім довгім одязі з грубої вовни, крою сорочки, в острокінчатій шапці, з палицею завишки голови, і завсіди босий.

(Дальше буде).

З ДНЯ

РІСТ І ПЕРЕШКОДИ.

Пише один наш читач: „Ви твердите в рубриці „З дня" під заголовком „Недогода їм", в 35 ч. „Свободи", що Карпатської України „таки не булоб, якби Німеччина не була стала проти Польщі й Мадярщини, а то й Італії". З того можна заключати, що це таки німці творять для нас держави і без них ми нічого не вдіялиб. А тимчасом я мав дотепер таке переконання, що це ми самі творимо, чи маємо творити собі державу, а не бути знаряддям в руках чужих сил. Чи не думаєте, що таке писання є шкідливе для нашої справи і воно вбиває довіря наших людей до своєї справи?"

ХИБНИЙ ВИСНОВОК.

Передівсім помилково думають ті, що пишуть чи говорять, що Німеччина „створила українську державу" на Закарпатті. Вона тільки допомогла своєю поставою усунути одну перешкоду в творенні цеї держави самим українським народом. Усуненням цеї одної перешкоди не є творенням Карпатської України.

Коли на якійсь грядці нема здорового зерна, то навіть колиб хтось здійняв з неї брилу каменя, що придушує цю грядку, то все одно на ній пожиточна ростина не виросте. Щоб грядка пишніла від пожиточних ростин, треба ще, щоб вона була запліднена здоровим зерном.

Таксамо нарід: щоб міг мати свою державу, потрібно, щоб він був свідомий, організаційно здібний, животворний й бажаючий мати свою державу. А також, само собою зрозуміло, щоб його територій та його самого не давив ніякий наїздник. Щойно коли сповнені ті дні передумови може нарід створити свою державу.

МИ САМІ ТВОРИМО ДЕРЖАВИ.

Колиб навіть хтось усунув камінь, а на увільненій грядці зацвила ростина, то це ще не значить, що той „хтось" створив цю ростину. Ні, він тільки усунув перешкоди, а ростина росла сама. Якби в плодючій землі не було животворного зерна, то з його труду не вийшлоб нічого.

Український нарід на Закарпатті сам створив свою державу. Його національна свідомість, його спрагнене бажання мати свою власну державу, були тими силами, що створили державну організацію Карпатської України. Чужа поміч була лиш тим чинником, що допомогла українському народові позбутись каменя з грядки.

НАЦІОНАЛЬНЕ СЕБЕЛЮБСТВО.

Німеччина могла допомогти повстанню Карпатської України з себелюбних причин. Та ми мусимо добре памятати, що в політиці все і всюди рішають такі себелюбні мотиви.

Державні мужі все дивляться на такі справи з боку користи для своїх держав. Коли ж ми бачимо, що народи всетаки входять в певні союзи зі собою та собі взаїмно помагають, а навіть ідуть один за одного в війну — то це все також має власні національні інтереси. Ці інтереси рішають про те, чи допомогти тому, чи іншому народові.

ТАКА ПОМІЧ НІМЦІВ.

І такою є поміч німців. Іншого сподіватись булоб наївно і неполітично. Німці помогли помогти Закарпатті усунути перешкоди для державнотворчих українських цілей, тому, бо це їм не шкодить, а може бути і вигідне. А колиб вони не потребували цього, то булиб умили руки від Закарпаття і ним не турбувались.

На життя нашого народу треба дивитись відважно, без оман. І треба нам поступати так, як інші народи. Треба мати на увазі свій власний інтерес. А також не робити того, що не приносить користи. Не треба ні на одну державу покладатись аж так, як дитина покладається на маму, маючи до неї безмежне довіря. Такого в політиці нема. Дивімся, чи котрій державі є по дорозі з нами, й чи ціна за поміч покриває користи. Так робили і роблять всі народи і так мусимо робити ми.

НЕЗАПЕРЕЧНИЙ ФАКТ.

Коли під напором Німеччини розчленовувано Чехо-Словаччину то Польща прилучилась до тих, що її розчленовували. А ціла польсько-американська преса приплескувала в тому польському урядови. Невже ми будемо аж такими „ревними русинами", що схочемо заперечувати факт, стверджений цілим світом, що німецький напір на Чехословаччину таки поміг проявитись животворчим силам українського народу, придушеним бенешівським режимом? Це є факт, якого годі заперечити.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ НИЖЧЕ ПОДАНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З MONESSEN, BENTLEYVILLE, DONORA, WEST NEWTON, PITTSBURGH, PA.

:——:——: відбудуться :——:——:

Загальні Організаційні СОЮЗОВІ ЗБОРИ

в наступних місцевостях:

MONESSEN, PA., 19. лютого, в неділю, в год. 3. пополудні в Moose Hall, 272 Schoomaker Ave. & 3rd St., для відділів: 338 з Monessen, 109 з Bentleyville, 232 з Donora, 255 з West Newton.

PITTSBURGH, PA., 24. лютого, в пятницю, в год. 7. ввечір, на великій салі під ч. 109 S. 7th St., при українській католицькій церкві, для таких відділів: 53, 96, 118 з North Side Pittsburgh, 396 з South Pittsburgh і нового молодечого віділу 419.

Всі Союзовці повинні прибути на ці збори, а обовязком відділів є **повідомити також картками** членство про ті збори, зазначуючи, щоби не тільки старші члени, але також і молодь прийшла на збори, бо на зборах промовлятиме окружний організатор **Василь Загаєвич**, який фактами докаже, що не має для нас українців кращої і відповіднішої організації під кожним оглядом, понад Український Народний Союз. Побажаним є, щоб члени з кляси Т, приходячи на збори, мали зо собою свої грамоти.

Ті всі відділи в околицях Пітсбурщини, які бажалиб скликати в своїх місцевостях організаційні збори, можуть голоситись по ближчі інформації в тій справі на адресу: **Василь Загаєвич, 511 Carson St., Pittsburgh, Pa.**

Марія Малевич, заст. гол. предсідника У. Н. Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Комітет всіх Відділів Українського Народного Союзу в ШІКАГО й ОКОЛИЦІ повідомляє **всіх урядників цих відділів, що в НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО, в годині 3. пополудні,** відбудуться **РІЧНІ ЗБОРИ в салі під ч. 2408 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.**

Програма зборів: Вибір нового уряду; Бескетбол Турнамент; 45-літній ювилей У. Н. Союзу; Річне Засідання У. Н. Союзу; Четвертий День У. Н. С. в Шікаго; і багато інших важних справ є до вирішення. Тому приявність на зборах усіх відділових урядників з Шікаго й околиці є конечна.

Тарас Шпікула, предс.;
Василь Саган, кас.; **Марія Мулик**, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Учасник, Рочестер, Н. Й. — Допис не може бути поміщений без змін. Навпаки, треба його цілком переробити. Треба писати про концерт, а не мішати це з іншими справами. Це буде далеко краще й корисніше. І заплата нічого не поможе, бо це не оголошення, а допис.

Січовик з Нюарку, Н. Дж. — Очевидно, що допис Петра Вакулінського, поміщений в „Народній Волі" з 11. лютого б. р. наскрізь брехливий. Про це знаєте не тільки Ви, але і тих вісім соток чи більше громадян, що були на вічу й зложили на Карпатську Україну $1,200. І Ваша правда, що слова, які виписував П. Вакулінський, ніби як дослівні цитати з промови д-ра Мишуги, є цілком неправдиві. Ні не відповідають змістові цілої промови, про що кожна чесна людина, що була на тім вічу, добре знає. Та чому такі дописи пишуть такі Петри Вакулінські й чому їх містять у „Народній Волі", то це вже інше питання.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА.

Наш відділ не лишається позаду.

В „Свободі" ч. 27, з 6. лютого ц. р. проголосив предсідник Д. Капітула, що серед 21 відділів У. Н. С. в нашій окрузі деякі не є активні й не присилають представників на збори. Серед них є згадка і про наш 85 відділ, який мав на зборах своїх репрезентантів. Воно дійсно так є, що деякі відділи занедбують спільні відділові збори і не присилають представників. А так не повинно бути. Бо нашу округу слушно уважають „колискою Батька Союзу". Це гарна слава, але ми мусимо так поступити, щоб не лиш минулою славою жити, але також тепер працювати і скріпляти У. Н. Союз, який не одній вдові та сиротам обтер сльози в критичній хвилині.

Отож до діла, панове урядники, докажім іншим округам, що наша округа поступає вперед.

О. Костюк,
касієр округи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Не забуваймо про Світову Виставу.

Надходить Світова Вистава. Так як ми покажемо себе на ній, так і будуть про нас інші говорити. А тому ми не сміємо забувати і про цю справу. Треба памятати про потреби рідного краю, про місцеву церкву чи школу. Але не треба забувати і ро Світову Виставу, що має відбутись за пару місяців в Ню Йорку.

Здавалось, що наше місто Алентавн полишиться позаду інших громад у відношенні жертв на Світову Виставу. Та ні. Наша громада патріотична і жертвенна, та колись стояла попереду усіх українських громад. Почин до цього вийшов з місцевого Українсько - Американського Горожанського Клюбу. Той Клюб святкував 18 річницю свого існування і з тої нагоди влаштував гарний бенкет з добірними потравами, на який прибуло багато людей. Та на тім бенкеті не переводжувано збірки, щоб члени не думали, що при кожній нагоді переводиться збірки. Зате на місячних зборах 29. січня ц. р. згаданий Клюб, що дотепер стільки причинився для місцевої церкви, та для ріжних народних цілей, взяв під увагу і справу світової вистави. П. Марія Рудакевич сказала пару слів і попросила про дар на ту ціль. Зложили жертви: У. А. Г. Клюб $25; відділ 147 У. Н. С. $13; відділ 151 У. Н. С. $10; Союз Українок $10; по $1: Д. і М. Рудакевич, П. і М. Яремчук.

Кожний українець і українка повинні памятати, що на ту ціль не лиш товариства, але також окремі особи повинні зложити жертви.

Марія Рудакевич.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Касовий звіт У. Н. Стейтової Організації.

Подаємо до загального відома стан каси Української Національної Стейтової Організації з кінцем 1938 року.

Загальний прихід виносив $1,647.77, а загальний розхід $1,599.69.

В касі остало готівки $48.08.

На визвольну боротьбу вислано в 1938 році $407.27.

Т. Рудий, касієр;
М. Припхан, фін. секр.;
В. Ткач, контрольор.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЇДЬТЕ ДО НЮ ЙОРКУ ЗА ПРАЦЕЮ.

Багато наших людей приїжджає до Ню Йорку, щоб тут шукати праці. Приїзджають з усіх усюдів, а головно з Пенсильвенії і Ню Джерзі, та днями і ночами висиджують по бюрах праці. Нераз протиснутись не можна, так завалене є бюро праці нещасними людьми, що хотілиб продати за будь яку ціну свою силу та свої здібности. А коли нераз трапиться, що якийсь ресторан хоче „дишвошера", то десятки рук простягаються, щоб дістати ту роботу. Та й за ту працю треба заплатити бюрові $5. Буває нераз так, що робітник поробить три-чотири тижні і його відправляють, а беруть іншого. Інший знов платить бюрови пять долярів, а той перший також вертається до бюра, щоб дістати чергову роботу. Нераз так буває, що завідателі ресторацій змовляються з бюрами і так пересувають людьми, щоб кожний раз від них видобути $5 оплати за одержану роботу. Так вони використовують безробітних.

Проте і такої нужденної праці для всіх не вистарчає і десятки тисяч обдертих, брудних, неголених, голодних виснажених та змерзлих людей вештається по вулицях цього найбільшого міста. Вони нераз випорпують відпадки з смітників щоб заспокоїти свій голод. А щоб загрітися то йдуть на залізничі стації, до бібліотек, чи інших яких публичних будинків. Та часто їх і звідтам випровують.

Отсей образець нужди повинен перестерегти наших людей від легкодушної, непередуманої подорожі до Ню Йорку. Багато українських родин приїхали до Ню Йорку, хоч у своїй місцевості діставали підмогу від уряду. Мала це була підмога, та всетаки була. А коли приїхали сюди, то стратили підмогу і праці не дістали. А державної помочі тут приїзжі не дістануть.

В Ню Йорку працюють тисячі українців по ресторанах. Багато з них працює дуже довгі години, за малу платню. Одиноким ратунком з цеї ситуації є це, щоб вступати до робітничої юнії. Шляхом юнії робітник матиме можливість охоронити себе перед визиском несовісних власників. Бо тепер вийшов такий закон, який накладає певну скількість годин на роботи, а також певну висоту заплат. Але цей закон не може охоплювати кожного робітника окремо, тільки це можна осягнути збірним, організованим, шляхом, гуртуючись в робітничі юнії. Коли робітники згуртовані в юнії, то вони можуть поскаржитись комітетам взаємовідносин праці, а ці потягнуть несовісних працедавців до відповідальности. Також юнійного чоловіка не так легко відправити з праці, як незорганізованого чоловіка.

В. Гасій, Ню Йорк, Н. Й.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРОНКС, Н. Й.

Коляда відділу 22 ОДВУ на визвольну боротьбу.

Колядувати ходили: В. Найдан, І. Гупало, В. і Павлина Різник, П. Найдан, Анна Біла й Оля Криклива.

Коляду зложили по $5: Володимир Різник, Катря Чипіль, Ілля Гупало, Степан Ковбаснюк; по $3: Кирило Вересюк, Розалія Сьомкало; по $2. І. Кобан, М. Мудрий, І. Журавель, А. Душникова, Ф. Андрушин, Й. Сидор; по $1.25: І. Ошуст, П. Найдан; по $1: Н. Кірічок, Комарницький, Кензік, І. Приймак, М. Білик, В. Швед, П. Кіт, М. Томішак, А. Гладун, Н. Н., І. Томішак, Ф. Туранський, П. Абрамчук, В. Найдан, Ю. Сидор, І. Чепіль (Саратоґа Спінґс, Н. Й.), П. Найдан, О. Найдан, М. Фелендиш, С. Лось, А. Мілер, І. Корнат, П. Ярема, О. Гнатів (Йонкерс, Н. Й.), І. Благун, Р. Костюк; Анна 50 ц. Разом заколядовано $67. Заплачено за ґазоліну $1. Вислано до центральної управи ОДВУ $66 на визвольну боротьбу.

Складаємо поляку всім, що трудились і жертвували, а п. Пилипові Найданові, що без винагороди возив колядників своїм автом.

Управа ОДВУ ч. 22.

КОВТСВІЛ, ПА.

На інвалідів.

В неділю, 6-го листопаду м. р., по Службі Божій, о. Іл. Врублевський відправив панахиду по впалих стрільцях в боротьбі за волю України і в кінцевих словах промови попросив присутніх про датки на українських інвалідів. Збіркою занялись урядники церковні: В. Чернецький і П. Турчин. Жертви зложили: о. Іл. Врублевський $2.50; по $1: В. Чернецький, П. Турчин, І. Петрович, Д. Лебідь, В. Струж, С. Прийма, С. Поперечний, А. Грицький, Д. Шиманський, П. Мудрий, М. Кобилянський, П. Заплітний, М. Пик, І. Юзьвяк, Є. Богатель, А. Козачишин, В. Урбан; А. Струж 75 ц.; по 50 ц.: І. Славко, К. Кобилянська, М. Задорожна, Т. Панасюк; по 25 ц.: Д. Живчин, Я. Поперечний, М. Кухарський, Р. Заплітна і М. Пискор. Разом $23.50, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

ПОТОКЕТ, Р. АЙ.

На народні цілі.

Тов. Івана Франка, від. 93 У. Н. С., в Сентрал Фолс, Р. Ай., на своїм мітінґу ухвалило $20 на народні цілі. Гроші переслано через Обєднання з призначенням $10 на Рідну Школу і $10 на Карпатську Україну.

За Уряд: **К. Бабій**, предс., **П. Сомик**, кас., **П. Беньковський**, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Отсим пригадується, що **РІЧНІ ЗБОРИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ Українських Національних Організацій міста Ню Йорку відбудуться В ПЯТНИЦЮ, 17. ЛЮТНЯ, в год. 8. вечором, в галі під числом 217 Іст 6. вул. у Ню Йорку.**

Прохається всіх делегатів явитися точно на збори. Управи всіх українських товариств у Ню Йорку повинні постаратися мати своє заступництво на цих зборах.

ЗА УПРАВУ:

М. Пізнак, голова. **С. Ковальчук**, секретар.

УКРАЇНСЬКА ЗВУКОВА ФІЛЬМА

МАРУСЯ

на основі звісної пєси

ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

котрій американські фільмові критики признали

★★★ ТРИ ЗІРКИ ★★★

буде висвітлюватися в:

ДІТРОЙТ, МІШ., 17, 18, 19. й 20. лютого (FEB. 14—20 INCL.), CINEMA THEATRE, 58 EAST COLUMBIA AT WOODWARD, безперервно від 12. години вполудне.

ПОЗІР! COHOES, N. Y., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ АМАТОРСЬКОГО КРУЖКА

: будуть відіграні :

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО (FEBRUARY 19, 1939)

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ В ПАРКУ

ПРЕКРАСНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

ВОЄННА ЗАВЕРУХА і СВІДКИ

трагікомедія в 4. діях — сценічний жарт в 1 дії

Початок точно в 7. годині ввечір.

Вступ для старших 35 центів, для дітей 10 центів.

Запрошується українців з Когус і околиці до якнайчисленнішої участи. Комітет.

УВАГА! ПРОВІДЕНС, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВ. ГРОМАДА В ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

: влаштовує :

ЗАПУСТНУ ВЕЧЕРУ

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО (FEBRUARY 19, 1939)

В САЛІ K. of P. HALL, 380 ELMWOOD AVENUE.

Початок у годині 2. пополудні. — Вступ 50 центів.

Підчас вечері буде грати музика.

За добру забаву ручить — Комітет.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ГАРТФОРД, КОНН.

Для Карпатської України і для Рідної Школи.

Для Карпатської України і для Рідної Школи в Галичині зложили жертви:

На приняттю по Службі Божій у п. Сикюрів, по $1: Остапчук, Н. Хорнат, Дерлиця, Гленпа, Єднарович, Пилипчук, Фуярчук, Сикюра, о. Баландюк; по 50 ц.: Апанович, Чипіль, Дубінський; дрібними 50 ц. Разом $11.

З нагоди іменин о. Стефана Баландюка, о. Стефан Баландюк $5; по $1: Саган, Сидорак, Гапкевич, Даядик, П. Клубко, Смик, Мотиль, Анзлевич, А. Ковальський, Соляр, Патиняк, Кучер, Маланчук, Моравський, Шпаковська, Вакалюк, Пащак; дрібними $16. 34. Разом $68.34.

На весільнім приняттю у п. Маковичів (Падюх) зібрано $8.

На весіллю п. Яросевичів, по $2: о. Стефан Баландюк, П. Предзімірський; по $1: Предзімірська, К. Яросевич, П. Солецька, Ботримен, Смик, Саган, А. Ковальська, П. Смик, Микитин, Савяк, Стефанів, Лата, Маланчук, Драпяк, Н. Н.; дрібними $18.40. Разом $37.40.

З нагоди посвячення Дому у п. Б. Данилів, Б. Данилів $2; по $1: В. Солецький, П. Солецька, Ботримен, Похмурський, о. Баландяк. Разом $7.

На приняттю (забаві) — з нагоди 25-літнього подружого життя П. Пилипців зложили: П. Пилипці $2; по $1: Гапкович, Максимів, Пащак, Стисло, Сидорак, Смик, Солецький, А. Ковальський, о. Баландюк; дрібними $8. Разом $19.

Заколядували шкільні діти: Анастазія Семенюк, Олена Рудий, Ольга Похмурська, Ірина Медвідь, Марія Каня, Павліна Мартинюк, Йосифа Гринчук, Павліна Гайла, Давид Медвідь, Семен Каня, Андрій Саган, Теодор Федірко, Юрій Федірко.

Жертвували: Ґреґос $1.50; по $1: Пижак, Старковська, Яросевич, Федірко, Бродрик, Лукасевич, Лемега, Чипіль, Саган, Драпян, П. Солецька, Хозій, Стефанів, Рудий, Ходан, Сикюра, Ант. Коба, Нестор, Мокринський, Курдина; по 50 ц.: Семро, Скоробогатий, Предзімірський, Жура, Семенюк, Бойчук, Михаліцький, Гвіздь, Клепаг, Косар, Матійовський, Гнатюк, Данилюк, Апанович, Більчак, Леський, Медвідь, Зварич; Каганяк 30 ц.; по 25 ц.: Літвінко, Павшук, Неборук, Варґель, Каня, Гринчук, Н. Н.; дрібними 10ц. Разом $31.90.

Всего разом $152.64. З того для Карпатської України $76.32, для Рідної Школи $76.32. Вислано через Обєднання.—

о. С. Баландюк.

БОФАЛО, Н. Й.

На народні цілі.

Пересилаю через Обєднання $20, з яких $15 заколядували чотири молоді панночки: Софія Яблонська, Катерина Дулнявка, Анна Шевчук і Александра Коваль. Зложили: В. Яблонський $1.25; по $1: о. А. Воропкевич, Марія Шевчук, Маргарета Сторожук, О. Рудик, І. Ленський, І. Сидорович, М. Дулнявка, В. Шеремета; по 50 ц.: О. Коваль, І. Бойчук, п. Бич, В. Олексюк, М. Доманський, П. Кіналь, Д. Колотило, С. Юзвяк, І. Вербовський і п. Подоляк; по 25 ц.: С. Радчук, С. Ковальський, Т. Ленський. Разом $15, які призначені на Рідну Школу.

А пять долярів зібрано на хрестинах сина гром. Степана і Марії Коваль і вони призначені на Карпатську Україну.

О. Коваль.

ҐЛАСТЕНБЕРІ, КОНН.

Коляда на Рідну Школу і Карпатську Україну.

Колядувати ходили: Петро Соляр, Денис Качмарик і Йосиф Патинок. Жертвували коляду на Рідну Школу і Карпатську Україну: по $2: Л. Сидорак, Г. Яворницький, І. Сидорак, Й. Патинок, П. Смик; по $1.50: М. Стисло, П. Соляр; по $1: П. Кріль, Д. Качмарик, М. Коґут, С. Копікевич, Марія Блажейовська; по 50 ц.: Ксеня Грецук, М. Гапкевич, П. Галун, М. Запоточний. Разом $20, які розділено по половині Карпатській Україні і Рідній Школі. Гроші вислано через Обєднання.

Йосиф Патинок.

МІЛВОКІ, ВІС.

Коляда на народні цілі.

Товариство ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союзу, не забуло і за Рідний Край. На другий день Різдва Христового по Службі Божій, урядники згаданого товариства зібрались разом в церковній салі і рішили піти з колядою на народні цілі. Колядували: Теодор Танін, Павло Стецик, Теодор Барсук, Іван Пунько, Андрій Ковтун.

Павло Стецик обвозив колядників своїм автом по Мілвокі і по околицях, де є наші українці. За труд і кошта їзди нічого собі не взяв. На народні цілі свої жертви щиро давали по $2: о. Н. Журавецький, Н. Савіцький, П. Гарасимович; по $1: С. Ковтун, Т. Барсук, В. Яремчук, Г. Танін, П. Стецик, І. Нунько, А. Гатала, К. Волкович, І. Олсон, І. Шеремета, Д. Борис, М. Борис, М. Бариньський, С. Юськів, Й. Сосницький, І. Гига, П. Сокальський, М. Патер, М. Стратний, Г. Дац, Й. Сенчишин, Й. Псюк, М. Адамчук, Н. Петричка, І. Сенчишин; по 50 ц.: П. Сушко, М. Хомета, А. Яковишин, Г. Артемко, І. Раковецький, Й. Павелко, В. Ющак, Т. Довгун, А. Ковтун, В. Колодрубець, І. Ґурський, Н. Кудринський, Б. Орищена, В. Псюк, Н. Кудринський; по 25 ц.: А. Гірчак, Г. Томащук, С. Звізден, А. Борис, Т. Д. Разом заколядували $40, які вислано через Обєднання до Рідного Краю на такі цілі: $20 на Карпатську Україну, $10 на Рідну Школу, $10 на інвалідів.

Колядники.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На Карпатську Україну.

За стараниям Тов. Мир, від. 368 У. Н. Союзу, члени пішли з колядою на Карпатську Україну. Коляду зложили по $1: о. В. Тремба, д-р О. Каськів, Й. Ірза, М. Пророчок, П. Куцярський, К. Тутай, С. Приймак, І. Жмуцький, Г. Гайковий, М. Познанський, І. Пригода, Я. Шаравара, М. Крамарчук; по 50 ц.: Н. Трогубчак, М. Рапко (мол.), Н. Н., Т. Когут, П. Коти, К. Добровода, К. Януш, К. Стецяк, К. Кісільов, Й. Василишин, І. Василишин, М. Веселюк, Й. Гловацький, К. Ходоровський, А. Басая, М. Рибак, П. Гаврада, М. Жук, А. Лехман; по 25 ц.: Н. Польна, А. Добровода, І. Пристава, І. Томчук. Разом $23.45. Видатки $1. Післано через Обєднання $22.45 на Карпатську Україну. Колядувати ходили: П. Куцярський, М. Пророчок, Я. Шаравара.

ПІТСБУРҐ, ПА.

На народні цілі.

Злучені Українські Організації міста Пітсбурґу переслали через Обєднання $70 на народні цілі: $50 на Карпатську Україну, по $10 на Рідну Школу і Українську Лічницю. Це справді не велика сума, та ми все раді піддержувати добру ціль такими жертвами, на які нас стати. Наша Організація далі займається збірками жертв на народні цілі.

Микола Король, скарбник.

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА" І „КАРПАТСЬКА УКРАЇНА"

Будуть висвітлюватися в цих містах:

БЕТЛЕГЕМ, ПА., 19. ЛЮТОГО (Feb. 19), в Українськім Народнім Домі, 3rd and Carbon Streets.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ., 25. і 26. ЛЮТОГО (Feb. 25. & 26.), в Українськім Народнім Домі, Carmel Road

БОЛТІМОР, МЕРИЛЕНД, 5. БЕРЕЗНЯ (March 5), в Українськім Народнім Домі, 3101 O'Donnell Street.

НОРТГЕМПТОН, ПА., 12. БЕРЕЗНЯ (March 12), в салі Української Православної Церкви, Newport Street.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ., КАРПАТСЬКА УКРАЇНА і МУКИ ХРИСТА — 19. БЕРЕЗНЯ (MARCH 19), в Українськім Парохіяльнім Домі, 18 Woodland Street.

УВАГА! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В ЕЛИЗАБЕТ

: влаштовує :

ВЕЛИКИЙ ЗАПУСТНИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 18. ЛЮТОГО (FEBRUARY 18, 1939)

У ВЛАСНІЙ ГАЛІ,

214-216 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Початок у годині 7. ввечір. — Вступ 30 центів.

На цей запустний баль запрошуємо всі братства, товариства, сестрицтва, клюби і чесних громадян з Елизабету й околиці! Прийдіть всі, щоби перед постом забавитися при добрій музиці, свіжих напитках та смачних перекусках.

НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛ. ГРОМАДА В НЮАРКУ

: влаштовує :

ЗАПУСТНУ ЗАБАВУ З ТАНЦЯМИ

В НЕДІЛЮ, 19. ЛЮТОГО (FEBRUARY 19, 1939)

В УКРАЇНСЬКІЙ ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ,

675 SO. 19th STREET, NEWARK, N. J.

Початок бенкету-гостини в 5. год. пополудні.

Від 8. танці. — Вступ вільний.

Сестрицтво св. Покрови займається приготованням смачних страв. Чистий дохід призначено на будів. фонд для розбудови українського центра в Нюарку.

Цим запрошується всіх громадян і знайомих до численної участи в бенкеті-забаві.

Комітет.

У лікаря.

— Курите?
— Ні.
— Пєте?
— Ні.
— Граєте ночами в карти?
— Ні.
— О, то ви, як бачу, не маєте жадних злих налогів.
— Маю тільки один: не можу здержатись, щоб не говорити неправди.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (37)

Юнґо, король отари малпів, пильно вдивлявся в гурт подорожніх і щось думав. А далі він почав шкробати потилицю. Він уподобав собі білу жінку, що йшла в гурті та рішив, що з неї булаб добра жертва для жахливого малпячого пиру, в честь місяця. Цей пир малпи звали „дум-дум", а місяць — Ґоро. Від цеї думки родилась в нього воля до чину.

Вкінці він почав ділати: він в першій мірі перестеріг інших малп, щоб були готові до нападу. А далі, на малий знак, вони всі кинулись на гурт подорожніх. Подорожні в першій мірі остовпіли. А далі, побачивши, що малпи пляново розвинули на них наступ, почали стріляти. Кілька величезних малп від куль повалились трупом. Інші наступали далі.

Серед тої боротьби і замішання Юнґо вхопив Маґру попід пахи і потаскав її в напрямку лісу. Лявак, Ґреґор й Огабі дивились безпомічно на це, та не могли її рятувати. А Тарзана не було. Відтягнувши Маґру в безпечне місце Юнґо дав знак решті малпів, щоб перервали боротьбу й шли за ним. По кількох хвилинах малпи щезли так скоро, як появились.

Крізь нетри вони скоро поспішали з Маґрою, надіючись погоні. Та коли вони зайшли далеко від місця нападу, вони зупинились, переконані, що їх противники погодились з втратою і далі за ними гнати не будуть. Малпи залюбки підходили до Маґри і доторкались її ніжного тіла. Всі вони годились, що це буде дуже гарна жертва їхньому божкові.